

Blev det som vi tänkt oss?

En uppföljning av vissa frågor i det försvarspolitiska
inriktningsbeslutet 2009

ISSN 1653-0942
ISBN 978-91-86673-54-3
Riksdagstryckeriet, Stockholm, 2015

Förord

År 2009 beslutade riksdagen om försvarets inriktning. Beslutet innebar bl.a. att riksdagen godkände regeringens förslag till inriktning för insatsorganisationens utformning 2014. Beslutet innebar vidare att värplikten skulle tillämpas när försvarsberedskapen så kräver och att rekryteringen till insatsorganisationen skulle ske på frivillig väg (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292). Ett nytt riksdagsbeslut om försvarets inriktning är planerat till våren 2015.

Enligt 4 kap. 8 § regeringsformen följer varje utskott upp och utvärderar riksdagsbeslut inom utskottets ämnesområde. Den 14 november 2014 beslutade försvarsutskottet att riksdagens senaste försvarspolitiska beslut skulle följas upp inom ramen för utskottets uppföljnings- och utvärderingsarbete (prot. 2014/15:3).

Utskottet gav den före detta kanslichefen i försvarsutskottet Ingemar Wahlberg i uppdrag att genomföra uppföljningen. En grupp med följande fem ledamöter i försvarsutskottet har fungerat som styrgrupp för arbetet: Allan Widman (FP), ordförande och sammankallande, Kent Härstedt (S), Hans Wallmark (M), Roger Richtoff (SD) och Stig Henriksson (V).

Uppdraget har omfattat två delar. Utredaren har dels haft i uppdrag att analysera om Försvarsmaktens insatsorganisation har utvecklats i enlighet med riksdagens beslut 2009 när det gäller bemanningsläget som helhet. Syftet med detta har varit att klargöra i vilken utsträckning den insatsorganisation som riksdagen har beslutat har bemannats. I denna del har även senare beslut inom området beaktats. Utredaren har dessutom undersökt förbandsreservens bemanning. Dels har utredaren haft i uppdrag att beskriva och analysera i vilken omfattning bemanningen av insatsförbanden har skett med anställd respektive värnpliktig personal, eftersom detta har bedömts vara avgörande för tillgängligheten.

Den grupp av ledamöter som har fungerat som styrgrupp har följt arbetet och gett råd och anvisningar om utredningens omfattning och inriktning. Redovisningen i rapporten är utredarens egen.

Stockholm den 5 mars 2015

Allan Widman

Ordförande

Lars Franzén

Kanslichef

Till riksdagens försvarsutskott

Enligt 4 kap. 8 § regeringsformen följer varje utskott upp och utvärderar riksdagsbeslut inom utskottets ämnesområde. År 2009 beslutade riksdagen om försvarets inriktning. Beslutet innebar bl.a. att riksdagen godkände regeringens förslag till inriktning för insatsorganisationens utformning 2014.(prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292).

Försvarsutskottet beslutade vid två tillfällen – den 14 och 20 november 2014 – att följa upp att riksdagens senaste försvarspolitiska beslut inom ramen för utskottets uppföljnings- och utvärderingsarbete.

Utskottets protokoll framgår av bilaga 1 till denna rapport. Utskottet gav mig i uppdrag att genomföra uppföljningen. En grupp med följande fem ledamöter i försvarsutskottet har fungerat som styrgrupp för arbetet: Allan Widman (FP), ordförande och sammankallande, Kent Härstedt (S), Hans Wallmark (M), Roger Richtoff (SD) och Stig Henriksson (V). Jag har överlagt med styrgruppen vid två tillfällen.

Jag överlämnar härmed rapporten och betraktar därför mitt uppdrag som avslutat.

Stockholm den 5 mars 2015

Ingemar Wahlberg

Före detta kanslichef

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning.....	6
2 Analys av uppgiften och vissa avgränsningar	7
3 Tre grundläggande riksdagsbehandlingar	9
4 Läget i insatsorganisationen inför 2009 års beslut	11
5 Statsmakernas beslut 2009 om insatsorganisationen	15
6 Läget i insatsorganisationen vid utgången av 2014	25
7 Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna	34
8 Slutsatser och reflexioner.....	37

Bilagor

Försvarsutskottets protokollsutdrag	39
Insatsorganisation 2014 – krigsförband	41

1 Sammanfattning

Krigsförbanden i den insatsorganisation (IO14) som statsmakterna beslutade om 2009 (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10) fanns på plats vid utgången av 2014. Det innebär dock inte att förbanden ännu har den organisation, bemanning och utrustning som svarar mot krigsförbandsspecifikationerna.

Vid utgången av 2014 omfattade insatsorganisationer ca 50 000 befattningar, varav ca 6 000 ännu inte är bemannade. Antalet krigsplacerade med värnplikt uppgår för närvarande till ca 7 000 – huvudsakligen inom markstridskrafterna – i avvaktan på att kontinuerligt och tidvis tjänstgörande gruppchefer, soldater och sjömän (GSS/T) anställts enligt plan. Antalet placerade med värnplikt i marinens och flygvapnets insatsförband är litet – i vissa fall försumbart. Regeringens beslut i december 2014 att ge Försvarsmakten rätt att kalla in soldater och sjömän utbildade med värnplikt till repetitionsutbildning skapar nu möjligheter att samöva hela krigsförband, vilket ökar krigsförbandens tillgänglighet och operativa förmåga.

Försvarsmaktens avsikt – som den redovisar i sitt underlag den 16 december 2014 – att krigsplacera och med stöd av regeringens beslut repetitionsutbilda personal med adekvat militär utbildning och tjänstgöring är en angelägen åtgärd för att på sikt kunna bemanna befattningarna avsedda för GSS/T. Vakanta befattningar för GSS/T kommer därför att kunna ersättas av tidigare utbildade eller anställda soldater som omfattas av värnplikt och tjänstgöringsplikt.

Regeringen har krav på en väsentligt högre insatsberedskap än tidigare – det rör sig om månader och inte år. Huvuddelen av förbanden ska normalt ha en beredskap som understiger tre månader. Det bedrivs en försvarsplanering med syfte att ytterst möta ett väpnat angrepp. Vidare bedrivs mobiliseringsplanering samt förberedelser för alla krigsförband. Ett system med krigsförbandsövningar har inletts, om ännu på en förhållandevis låg nivå. Arméstridskrafterna upprätthåller en insatsberedd bataljonsstridsgrupp och fler hålls i beredskap. Marin- och flygstridskrafterna kan i huvudsak betraktas som stående förband.

I enlighet med statsmakternas beslut finns det 40 hemvärnsbataljoner. Samtliga bataljoner har en fastställd krigsförbandsspecifikation. Ett nytt och effektivare utbildningssystem har införts med årliga krigsförbandsövningar (KFÖ) för alla hemvärnsförband. Krigsdugligheten hos förbanden har ökat genom en utvecklad övningsverksamhet och en god rekrytering av hemvärnssoldater. Hemvärnet har under perioden 2010–2014 således utvecklats mycket väl både kvantitativt och kvalitativt.

2 Analys av uppgiften och vissa avgränsningar

Uppdraget omfattar – som jag tolkat det – två delar. Utredaren ska dels analysera om Försvarsmaktens insatsorganisation har utvecklats i enlighet med riksdagens beslut 2009 när det gäller bemanningsläget som helhet. Syftet med detta är att klargöra i vilken utsträckning insatsorganisationen har bemannats. I den delen ska senare beslut inom området beaktas. Vidare ska utredaren beskriva och analysera hur bemanningen av insatsförbanden har skett med anställd respektive värnpliktig personal, eftersom detta är avgörande för tillgängligheten.

I den första delen har jag tolkat uppdraget så att uppgiften är att bedöma om de krigsförband som riksdagen har beslutat verkligen har organiserats vid utgången av 2014. Kort sagt: Finns de aktuella krigsförbanden eller inte?

I den andra delen har jag tolkat uppdraget så att jag bör bedöma hur insatsorganisationen vid utgången av 2014 är bemannad som helhet och avser att bemannas, samt hur de olika krigsförbanden är bemannade med anställd personal (hel- eller deltidsanställda) och med krigsplacerade värnpliktiga – de senare utbildade med värnplikt och krigsplacerade med stöd av lagen (1994:1809) om totalförsvarspikt – men som efter 2010 inte är tjänstgöringsskyldiga om inte regeringen särskilt beslutat detta.

Jag vill förtydliga några avgränsningar: Uppföljningen avser varken materielläget i krigsförbanden heller sådana kvalitativa frågor om utbildningsnivå, krigsduglighet och insatsberedskap och därmed inte heller Försvarsmaktens och de olika krigsförbandens operativa förmåga. Om detta hade ingått i uppdraget hade rapporten med största sannolikhet blivit hemlig och delvis kvalificerat hemlig.

I rapporten redogörs kortfattat för följande:

- Försvarsmaktens bedömning av läget i insatsorganisationen inför det försvarspolitiska beslutet 2009
- Försvarsmaktens underlag för regeringens försvarspolitiska inriktningsproposition 2009
- Regeringens proposition 2008/09:140 Ett användbart försvar samt försvarsutskottets betänkande 2008/09:FöU10 Försvarets inriktning
- Regeringens inriktningsbeslut för Försvarsmakten 2010–2014
- Vissa uttalanden och inriktning från regeringens sida i olika budgetpropositioner.

Jag redogör – mycket kortfattat – även för två propositioner och två riksdagsbeslut som var nödvändiga för att kunna fullfölja den försvarspolitiska inriktningen från 2009, nämligen

- regeringens proposition 2009/10:160 Modern personalförsörjning för ett användbart försvar samt försvarsutskottets betänkande 2009/10:FöU8 Försvarsmaktens personalförsörjning
- regeringens proposition 2011/12:115 Soldatanställningar i Försvarsmakten samt försvarsutskottets betänkande 2011/12:FöU5 Soldatanställningar i Försvarsmakten.

3 Tre grundläggande riksdagsbehandlingar

Det finns tre propositioner och därpå följande riksdagsbehandlingar som ligger till grund för den förändring av försvarspolitiken som inleddes 2009 och som syftar till att i huvudsak vara fullbordad vid utgången av 2014.

3.1 Proposition 2008/09:140 Ett användbart försvar – antagen i juni 2009

På förslag av regeringen beslutade riksdagen om utformningen av en insatsorganisation som ska vara organiserad senast 2014. Markstridskrafterna föreslås omfatta bl.a. sju manöverbataljoner, underrättelse- och understödsförband och lednings- och logistikförband. Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna bör omfatta 40 hemvärnsbataljoner. Marinstridskrafterna föreslås bl.a. omfatta två sjöstridsflottiljer, en ubåtsflottilj, en amfibiebataljon och bas- och ledningsförband. *Flygstridskrafterna* föreslås bl.a. omfatta fyra stridsflygdivisioner, en helikopterbataljon och bas- och ledningsförband. Riksdagens beslut om vilka krigsförband som insatsorganisationen ska omfatta framgår närmare av bilaga nr 3 till denna rapport.

Regeringen framhöll inledningsvis att den föreslagna utvecklingen bara kan ske i den takt som ekonomin medger.

Samtliga förband, utom hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna, bör kunna användas i såväl nationella som internationella insatser. Personalen i de nationella skyddsstyrkorna bör ha tjänstgöringsskyldighet vid nationella insatser i såväl fred som kris och krig. Insatsorganisationen kompletteras med en personalreserv, dvs. med militär personal som tidigare tjänstgjort i Försvarsmakten. Ur denna personalreserv krigsplaceras personal för en förbandsreserv. Arméstridskrafternas operativa förband bör normalt organiseras i behovssammansatta bataljonsstridsgrupper. Endast en mindre del av soldaterna i arméstridskrafterna bör tjänstgöra kontinuerligt. Marin- och flygstridskrafterna organiseras i huvudsak i stående förband.

3.2 Proposition 2009/10:160 Modern personalförsörjning för ett användbart försvar – vissa frågor om Försvarsmaktens personal – antagen i juni 2010

I propositionen föreslogs att försvarets personalförsörjning i första hand ska vila på frivillighet och inte längre huvudsakligen på en totalförsvarsplikt. Syftet med förslaget är att införa ett flexibelt, effektivt och tillgängligt system som bättre svarar mot de behov som Försvarsmakten och dess verksamhet och ytterst Sverige har i dag. Förslagen innebär att totalförsvarsplikten i grunden

kvarstår – men lades vilande. Däremot föreslås att skyldigheten att genomgå mönstring och skyldigheten att fullgöra värnplikt eller civilplikt i framtiden ska kräva att regeringen med hänsyn till Sveriges försvarsberedskap först har beslutat om detta. Det föreslås också att skyldigheten att fullgöra värnplikt och civilplikt med längre grundutbildning ska omfatta även kvinnor.

3.3 Proposition 2011/12:115 Soldatanställningar i Försvarsmakten – antagen i maj 2012

I propositionen föreslogs en ny lag om vissa försvarsmaktsanställningar. De arbetstagare som omfattas av lagförslaget är gruppbefäl, soldater och sjömän. I lagen regleras dels Försvarsmaktens möjlighet att anställa dessa personalkategorier, dels därmed sammanhängande frågor. Gruppbefäl, soldater och sjömän ska anställas på längre tidsbegränsade anställningar.

Regeringen har dessutom i budgetpropositionerna successivt informerat riksdagen om hur arbetet med att förverkliga insatsorganisationen löper och om regeringens syn på den närmare inriktningen av Försvarsmaktens arbete. Budgetpropositionerna har i dessa avseenden inte föranlett några ytterligare riksdagsbeslut om insatsorganisationen.

4 Läget i insatsorganisationen inför 2009 års beslut

Syftet med kapitlet är att med utgångspunkt i Försvarmaktens årsredovisningar för 2008 och 2009 samt i budgetunderlaget för 2010 redovisa Försvarmaktens egen värdering av tillståndet i insatsorganisationen inför 2009 års försvarspolitiska beslut.

4.1 Årsredovisning för 2008

Överbefälhavarens inledande kommentar i årsredovisningen för 2008 (lämnad i februari 2009) är att verksamheten under 2008 har präglats av ett antal stora utmaningar. En av de viktigaste har varit att fortsätta reformeringen och behålla den successivt ökade internationella ambitionen inom en totalt sett krympande ekonomi.

I samband med delårsrapporten 2007 identifierade Försvarmakten att den ekonomiska situationen skulle bli mycket bekymmersam för 2008 och för följande år. Det allvariga läget föranledde Försvarmakten att be regeringen om en anslagsomfördelning för att tillsammans med interna besparingar skapa balans i förbandsverksamheten. I avvaktan på statsmakternas ställningstagande och för att undvika risken för anslagsöverskridande tvingades Försvarmakten att planera verksamheten för 2008 på en mycket låg nivå.

Försvarmakten har i huvudsak uppfyllt ställda krav men det har skett utifrån väsentligt sänkta målsättningar för utbildningsverksamheten, vilket bl.a. har inneburit att ett stort antal förband endast genomfört övningar på plutons- och kompaninivå.

Till ovanstående bild av sänkta målsättningar är enligt Försvarmakten den nordiska stridsgruppen (NBG) och dess beredskapsperiod under första halvåret 2008 ett viktigt undantag. Arbetet med att organisera NBG 2008 har haft ett starkt fokus i verksamheten vid ett antal förband, skolor och centra. NBG har utgjort en viktig katalysator i Försvarmaktens förändringsarbete mot ett mer insatsberett försvar och skapat viktiga erfarenheter för bl.a. personalförsörjningen i Försvarmakten. Den positiva trend som NBG har bidragit till har dock brutits. Satsningens effekter på insatsförmågan avklingar snabbt med det nuvarande personalförsörjningssystemet. Samtidigt har de ackumulerade effekterna av en ambitionssänkt övningsverksamheten under en lång tid haft en negativ påverkan på såväl förmågedjupet som insatsförmågan.

Den värdering som har gjorts av Försvarmaktens samlade operativa förmåga för 2008 visar att Försvarmakten har förmåga att över tiden möta de krav som regeringen ställer i det nuvarande omvärldsläget. Förmågan att lösa uppgifterna i ett försämrat omvärldsläge bedöms nu innehålla brister som be-

gränsar handlingsfriheten och förmågan. I och med att den nordiska stridsgruppen har avslutat sin beredskap har Försvarsmakten inte längre några förband tillgängliga i samma utsträckning som vid föregående års värdering

Försvarsmaktens förmåga att vid ett försämrat omvärldsläge kunna hantera händelseutvecklingar och hot som kan drabba Sverige samt att kunna öka förmågan till internationella insatser kan upprätthållas över tiden, om än med i vissa delar begränsad förmåga. Det finns fortfarande delar där värderingen visar att brister kvarstår. Det handlar liksom föregående år främst om det materiella och personella läget vid vissa förband och inom vissa funktioner, men också om bristande planläggning och bristande tillgänglighet och prestanda i vissa materielsystem.

4.2 Budgetunderlag för år 2010

I Försvarsmaktens budgetunderlag för 2010 (överlämnades i februari 2009) påminner Försvarsmakten bl.a. om de ambitionssänkningar som den tvingades vidta under 2008 och konsekvenserna av dessa. I budgetunderlaget för 2010 framhåller Försvarsmakten att även om dessa åtgärder genererade en positiv effekt i form av ett anslagssparande, som hade stor betydelse för genomförandet av de förslag som framgår av föreliggande budgetunderlag, var de negativa konsekvenserna betydande för den operativa förmågan. Ambitionssänkningarna under 2008 var förvisso inte enskilt dimensionerande för Försvarsmaktens bedömning av den operativa förmågan men verksamheten 2008, i kombination med ett flertal års åtstramningar inom övningsverksamheten, var ändå en viktig del i det negativa trendbrott som konstaterades 2008. För 2007 påverkades värderingen positivt av NBG. Eftersom Försvarsmakten inte längre har lika många anställda soldater har dock denna effekt bortfallit i och med avvecklingen av stridsgruppen.

Trots att utbildningsverksamheten under 2009 bedrivs med klart högre målsättningar än under 2008 fordras ytterligare åtgärder för att skapa de förutsättningar som långsiktigt säkerställer den ökade politiska ambitionen om en insatsorganisation med hög tillgänglighet och användbarhet för både nationella och internationella insatser. Huvuddragen i dessa åtgärder framgår av den redovisning som Försvarsmakten lämnade den 30 januari 2009 som underlag för regeringens försvarspolitiska proposition 2009.

I insatsorganisation kommer en successivt minskande mängd värnpliktig personal att krigsplaceras fram till 2018. Värnpliktsutbildning (GU) genomförs t.o.m. 2012.

I budgetunderlaget redovisar Försvarsmakten att full kapacitet med ett nytt personalförsörjningssystem som omfattar stående och kontraktsförband kommer att uppnås från 2019, då det nya personalförsörjningssystemet är fullt genomfört. Insatser under övergången från dagens värnpliktsbaserade system, som inleddes 2010, löses genom att parallellt nyttja det nuvarande rekryteringssystemet till utlandsstyrkan samtidigt som stående förband och kontraktsförband efterhand övertar uppgifterna.

För att åstadkomma en planering i balans föreslår Försvarmakten att insatsorganisationen reduceras med två mekaniserade bataljoner, ett tungtransportkompani och 20 hemvärnsbataljoner. I minröjningsdivisionen utgår minröjningsfartyg av typen Styrso. Inom materielförsörjningen ambitionssänks eller reduceras bl.a. antalet uppdragsmoduler till helikopter 14, anskaffning radarjaktrobot, anskaffning ledningssystem, ersättning eldhandvapen, kryptosystem och ersättare till robot 15.

4.3 Årsredovisning för 2009

Enligt Försvarmaktens årsredovisning för 2009 (lämnad i februari 2010) har verksamhet genomförts med goda resultat. Försvarmakten har uppfyllt kraven och målsättningarna för utbildningsverksamheten, vilket inneburit att utbildningen bedrivits på en nivå som har kunnat säkerställa rekryteringsgrunden till internationella insatser och till officers- och specialistofficersutbildningen. De begränsningar som funnits i produktionen har främst berott på försenade leveranser av materiel.

Värderingen av insatsorganisationens operativa förmåga visar att över tiden kan Försvarmakten även detta år möta de krav som regeringen ställer i det nuvarande omvärldsläget. Förmågan att lösa uppgifterna i ett försämrat omvärldsläge bedöms fortsatt innehålla brister som begränsar handlingsfriheten med vissa förband. Förutsättningarna för att kunna utveckla förmågan att möta ställda krav efter en allvarlig och varaktig försämrad omvärldsutveckling bedöms med vissa begränsningar kunna innehållas över tiden, förutsatt att politiska beslut fattas i god tid.

Den genomförda värderingen visar att det finns vissa begränsningar när det gäller Försvarmaktens förutsättningar att upprätthålla sin förmåga över tiden och att efter en allvarlig och varaktigt försämrad omvärldsutveckling och successiva beslut av regeringen och riksdagen kunna utveckla sin förmåga att möta olika former av mer omfattande militära operationer som hotar Sveriges fred och självständighet. Värderingen visar vidare att Försvarmaktens samlade operativa förmåga 2009 i stort ligger på en likvärdig nivå som vid utgången av 2008. Försvarmakten möter huvudsakligen kraven på operativ del förmåga även om det på förbandsnivå finns förband som endast till del uppfyller ställda krav.

Antal personer i beredskap i förband med olika beredskapstider (enligt ÅR för 2009)

I tabellen nedan redovisas läget den 31 december 2009 för förband med nationell beredskap, uppdelat på olika beredskapstider. För att kunna redovisas i en offentlig handling är siffrorna i tabellen avrundade och avser antalet befattningar i gällande insatsorganisation. Aktuell personell uppfyllnad framgår av en kvalificerat hemlig bilaga till årsredovisningen. Redovisningen inkluderar inte högkvarterförband eller förband med särskild sekretess.

Beredskapsbeteckningarna R10, R30, R90, R360 avser antalet dagar efter order då förbandet ska vara insatsberett. RIII avser att förbandet ska kunna organiseras och göras insatsberett inom tre år. Siffrorna är avrundade till närmaste hundratal.

Tabell 1 Individer i beredskap för förband med nationell beredskap

R10	40 600 varav 38 000 personer i hemvärnsförband och 2 600 personer i övriga förband
R30	200
R90	3 600
R360	13 100
R III	14 200

Totalt fanns det 71 700 personer i beredskap varav 38 000 personer i hemvärnsförband och 33 700 personer i övriga krigsförband. Av dessa 33 700 personer hade sålunda 80 procent en insatsberedskap mellan ett till tre år. Av hemvärnets 38 000 befattningar var 23 000 bemannade varav 13 200 fullgjorde sina hemvärnsavtal.

5 Statsmakternas beslut 2009 om insatsorganisationen

5.1 Försvarsmaktens underlag för regeringens försvarspolitiska inriktningsproposition 2009

Målet för Försvarsmakten är en insatsorganisation som 2014 (målbild) har en hög tillgänglighet och användbarhet här och nu för både nationella och internationella insatser.

Hög tillgänglighet har tolkats som att hela insatsorganisationen ska kunna utnyttjas för insatser inom en tid som väsentligt understiger ett år.

Hög användbarhet har tolkats som att insatsförbanden med grund i förmågan till väpnad strid ska ha hög förmåga att lösa ett brett spektrum av uppgifter.

Insatsorganisationen föreslås bestå av stående förband, kontraktsförband och nationella skyddsstyrkor. Samtliga har en beredskapstid som väsentligt understiger ett år, vilket innebär att tillgängligheten, användbarheten och flexibiliteten ökas väsentligt. Detta möjliggörs genom att införa av ett nytt personalförsörjningssystem och genom att skapa modulära förband som kan genomföra insatser i behovssammansatta stridsgrupper. Markstridskrafterna, inklusive de nationella skyddsstyrkorna, utvecklas till i huvudsak kontrakterade förband med en mindre del heltidsanställda soldater. Flyg- och sjöstridskrafterna utvecklas till i huvudsak stående förband.

De beräknade volymerna i det föreslagna systemet bedöms säkerställa bemanningen och produktionen av den föreslagna insatsorganisationen. Med det nya personalförsörjningssystemet bedöms insatsorganisationen att vara fullt ut bemannad med samtliga personalkategorier 2009, vilket innebär att ca 28 000 militär personal är tillgängliga vid stående- och kontraktsförband, ytterligare ca 22 000 militär personal i hemvärdet inklusive de nationella skyddsstyrkorna och ca 5 000 civila tjänstemän. Försvarsmaktens totala organisationsvolym, inklusive deltidstjänstgörande, uppgår därmed till ca 55 000 personer.

Införandet av ny personalförsörjningsmodell planeras att starta under 2010. Grundutbildning baserad på plikt förutsätts kunna vidmakthållas t.o.m. 2011 och helt baseras på frivillighet från 2012.

Insatsförbanden, som indelas i stående förband respektive kontrakterade förband, kommer att vara bemannade enligt följande:

- För sjöstridsförbanden: med anställda 2010 och kontrakterade 2011
- För flygstridsförband inklusive servicepersonal: med anställda 2010 och kontrakterade 2013
- För markstridsförband, amfibieförband och marinens och flygvapnets basförband: med anställda 2018 och kontrakterade 2019.

Under en övergångsperiod ska anställd och kontrakterad personal kompletteras med pliktpersonal. Insatsorganisationen kompletteras således med en successivt minskade mängd värnpliktiga fram till 2019.

Med denna insatsorganisation kan ca 2 000 personer över tiden genomföra insatser (varav 400 personer är kontinuerligt insatta för nationella operationer, och regionala och globala insatser kan genomföras med upp till 1 600 personer insatta över tiden) samtidigt som 300 personer utgör en resurs för evakuerings- och förstärkningsinsatser. Periodvis kan en snabbinsatsstyrka upprätthållas inom ramen för EU:s ramansvar med ett svenskt deltagande om högst 1 600 personer.

5.2 Regeringens proposition 2008/09:140 Ett användbart försvar

Regeringens bedömning av läget i insatsorganisationen 2009

Regeringen bedömer att tillståndet inom arméstridskrafterna är godtagbart utifrån de krav på operativ förmåga och delförmåga som tidigare ställts. Regeringen anser dock att förslaget till förändrad operativ förmåga och kraven på att användbarheten och tillgängligheten i insatsorganisationen bör öka ställer betydligt högre krav på kompletta förband med högre tillgänglighet än vad som är fallet i dag. Inom arméstridskrafterna finns det i dag brister i förmågan att leda och genomföra operationer med sammansatta förband. Dessa beror främst på att övningsverksamheten varit begränsad under flera år.

Hemvärnet har i dag en god förmåga att stödja det övriga samhället i händelse av en kris eller en katastrof. Hemvärnet kan dock inte genomföra civila och militära insatser med förband utan beslut om höjd beredskap eller hemvärnsberedskap då tillgängligheten i fred vilar på den enskildes frivillighet att delta i insatser.

Riksdagens beslut

På förslag av regeringen beslutade riksdagen om utformningen av en insatsorganisation som ska vara organiserad senast 2014. Markstridskrafterna föreslås omfatta bl.a. sju manöverbataljoner, underrättelse- och understödsförband, lednings- och logistikförband. Marinstridskrafterna föreslås bl.a. omfatta två sjöstridsflottiljer, en ubåtsflottilj, en amfibiebataljon jämt bas- och ledningsförband. Flygstridskrafterna föreslås bl.a. omfatta fyra stridsflygdivisioner, en helikopterbataljon och bas- och ledningsförband.

Regeringens närmare redovisade inriktning i propositionen.

Regeringen framhåller inledningsvis att den föreslagna utvecklingen bara kan ske i den takt som ekonomin medger.

Samtliga förband, utom hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna, bör kunna användas i såväl nationella som internationella insatser. Personalen i de nationella skyddsstyrkorna bör ha tjänstgöringsskyldighet vid nationellt insatser i såväl fred som kris och krig. Insatsorganisationen kompletteras med en personalreserv bestående av med militär personal som tidigare tjänstgjort i Försvarsmakten. Ur denna personalreserv krigsplaceras personal för en förbandsreserv om fyra mekaniserade bataljoner.

Arméstridskrafternas operativa förband bör normalt organiseras i behovsammansatta bataljonsstridsgrupper. Endast en mindre del av soldaterna i arméstridskrafterna bör tjänstgöra kontinuerligt. Marin- och flygstridskrafterna organiseras i huvudsak i stående förband.

Följande beredskapskrav bör enligt regeringen gälla för insatsorganisationens förband:

- Vid beslut om höjd beredskap bör huvuddelen av insatsorganisationen vara tillgänglig inom några dagar. Tillgängligheten bör dock inte överstiga en vecka för något förband.
- Normalt bör delar av insatsorganisationen vara omedelbart tillgängliga för insatser, incidentberedskap m.m.
- Övriga delar av insatsorganisationen bör normalt ha en beredskap som varierar över tiden i ett och samma förband beroende på insatsfrekvens och behov av återhämtning m.m. Generellt bör dock stående förband ha en högre insatsberedskap än kontraktsförband.
- Huvuddelen av förbanden i insatsorganisationen bör normalt vara tillgängliga inom tre månader.
- Inget förband bör normalt ha en beredskap på mer än sex månader.

Under en övergångsperiod kommer förband som är bemannade med värnpliktiga att svara för delar av den samlade beredskapen.

Regeringen delar Försvarsmaktens uppfattning att hemvärnet bör bestå av ca 22 000 personer. Regeringen menar att denna reduktion uppvägs av att huvuddelen av hemvärnet utvecklas mot mer kvalificerade nationella skyddsstyrkor med högre tillgänglighet och användbarhet än dagens hemvärn. Antalet hemvärnsbataljoner kan därför reduceras från dagens 60 till 40. All hemvärnspersonal bör i framtiden uppfylla kontraktens krav på tjänstgöring.

En närmare redovisning av hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna och det uppnådda tillståndet framgår av rapportens kapitel 7.

För att på längre sikt kunna ge Försvarsmakten ökad uthållighet och volym krävs fler förband än de som ingår i insatsorganisationen. Utöver insatsorganisationen bör därför fyra mekaniserade bataljoner organiseras i en förbandsreserv. Dessa förband avses inte att användas för internationella insatser utan för att förstärka insatsorganisationen vid en allvarligt försämrad omvärldsutveckling som innebär ett hot mot Sverige. Förbandsreserven bör kunna tillföras insatsorganisationen i upp till tre år efter särskilt beslut. Bemanningen av förbandsreserven bör ske med stöd av lagen om totalförsvarspikt.

Marin- och flygstridskrafterna bör i huvudsak utgöras av stående förband. En mindre andel av soldaterna i arméstridskrafterna, inklusive lednings- och logistikförbanden, bör utgöras av kontinuerligt tjänstgörande soldater och bör inte överstiga ca 25 procent. Andelen bör dock vara tillräckligt stor för att kunna uppfylla de krav som ställs på kompetens, samövning och tillgång till förband i hög insatsberedskap.

Kontraktsförbanden bör vara personellt och materiellt uppfyllda och samövade så att de uppfyller kraven på operativ förmåga och beredskap. De aktiveras regelbundet och genomför förbandsövningar i form av repetitionsövningar för att vidmakthålla sin förmåga.

Regeringen anser att uppsättandet av användbara och tillgängliga stående förband och kontraktsförband samt ett tillgängligt hemvärn under perioden 2010–2014 ska prioriteras före t.ex. materiell förnyelse som inte är nödvändig för att upprätthålla förbandens grundläggande förmåga. Arméstridskrafternas operativa förband bör i huvudsak kunna organiseras i behovssammansatta fördefinierade bataljonsstridsgrupper. Bataljonsstridsgrupperna sätts samman kring manöverbataljoner med tillförda förstärkningsresurser ur funktionsförband.

5.3 Försvarsutskottets betänkande 2008/09:FöU10 Försvarets inriktning

Enligt utskottet innebär propositionen att den framtida insatsorganisationen kommer att bestå av stående förband, kontraktsförband och ett kvalificerat hemvärn med nationella skyddsstyrkor. Insatsförbanden kommer att vara fullt bemannade, materiellt uppfyllda, samövade och inte kräva någon återtagning för att vara fullt användbara. Insatsorganisationen ska med behovssammansatta bataljonsstridsgrupper genomföra insatser. Bataljonsstridsgrupperna ska kunna genomföra självständiga insatser och/eller ingå i ett multinationellt större förband.

Utskottet noterar att de olika förbanden i insatsorganisationen ska vara stående förband eller kontraktsförband. Arméstridskrafternas operativa förband bör normalt organiseras i bataljonsstridsgrupper. Endast en mindre del av soldaterna i arméstridskrafterna – som inte bör överstiga ca 25 procent – ska enligt regeringen tjänstgöra kontinuerligt, medan marin- och flygstridskrafterna till sin huvuddel organiseras i stående förband. Förbanden utom hemvärnet ska kunna användas för både nationella och internationella insatser. De nationella skyddsstyrkorna ska ha tjänstgöringsskyldighet i fred.

Utskottet stöder vad regeringen anför om att öka förmågan till internationella insatser. Genom större förbandsenheter ökar möjligheterna att påverka utvecklingen i ett insatsområde. På sikt bör Sverige kunna genomföra upp till fyra förbandsinsatser, varav en med bataljonsstridsgrupp. Dock ska också mindre insatser kunna vara naturliga inslag i den internationella verksamheten. På sikt ska upp till 2 000 personer kunna vara insatta internationellt och

nationellt. Periodvis ska Försvarsmakten kunna hålla ett snabbinsatsförband i hög beredskap motsvarande ramnationsansvaret i EU:s stridsgruppskoncept.

Ett nytt personalförsörjningssystem införs. Personalförsörjningen för alla personalkategorier i Försvarsmakten kommer att bygga på frivillighet. Om krig, krigsfara eller andra utomordentliga omständigheter råder kan på samma sätt som tidigare insatsorganisationen bemannas av pliktpersonal. Förändringarna inom personalförsörjningen är av omfattande karaktär och kommer att ta tid att genomföra.

Regeringen föreslår att riksdagen ska godkänna inriktningen av insatsorganisationens utformning och redovisar vilka förband man anser bör ingå i insatsorganisationen 2014. Utskottet konstaterar att de enskilda förbandstyper som föreslås i stor utsträckning bygger vidare på de förband som riksdagen beslutade om vid 2004 års försvarspolitiska beslut.

Utskottet välkomnar att det sker en satsning på hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna. Detta ligger i linje med den uppfattning om hemvärnets betydelse som utskottet framfört vid flera tillfällen.

Regeringen redogör i propositionen för förmågeutvecklingen för de olika förbandstyperna. Utskottet har inga invändningar mot vad regeringen anförde. Utskottet vill dock understryka behovet av att insatsorganisationen ska ha förmåga att verka i hela landet och under dess olika klimatförhållanden.

Regeringen anser att en förbandsreserv om fyra mekaniserade bataljoner bör inrättas som vid behov ska kunna tillföras insatsorganisationen. Personal ska vara krigsplacerad och förbandsbestämmande materiel förrådsställd för förbandsreserven. Det har sedan lång tid tillbaka skett en stor reduktion av antalet förband. Utskottet välkomnar därför att en förbandsreserv inrättas. Utskottet tillstyrker även att åtgärder vidtas för att återigen höja beredskapen för insatsorganisationens förband. Utskottet konstaterar att de nuvarande beredskapstiderna hamnat på en betänkligt låg nivå.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag till inriktningen för insatsorganisationens utformning 2014. Riksdagens beslut innebär att regeringens förslag om vilka stående förband, kontraktsförband och hemvärn med nationella skyddsstyrkor som ska ingå i insatsorganisationen 2014 godkändes.

5.4 Regeringens inriktningsbeslut för Försvarsmakten 2010–2014

Genom inriktningsbeslut den 14 januari 2010 för Försvarsmakten 2010–2014 sjösatte regeringen det försvarspolitiska inriktningsbeslutet 2009. Av regeringsbeslutet framgår bl.a. följande uppdrag till Försvarsmakten.

Inriktningen för insatsorganisation 2014 respektive personalförsörjning kan bara genomföras i den takt som ekonomin tillåter.

Försvarsmakten ska senast till utgången av 2014 ha utvecklat en insatsorganisation och en förbandsreserv som ligger i linje med riksdagens beslut (bet. 2008/09:FöU10).

Senast vid utgången av 2014 ska vid beslut om höjd beredskap huvuddelen av insatsorganisationen vara tillgänglig inom några dagar. Tillgängligheten vid höjd beredskap ska dock inte överstiga en vecka för något förband.

Insatsorganisationen ska utvecklas så att delar av den kontinuerligt är omedelbart tillgänglig för insatser, incidentberedskap m.m. Huvuddelen av förbanden ska 2014 normalt ha en beredskap som understiger tre månader. Inget förband ska normalt ha en beredskap på mer än sex månader. Försvarsmakten ska vidare organisera fyra mekaniserade bataljoner i en förbandsreserv som upp till tre år efter beslut ska kunna tillföras insatsorganisationen vid ett allvarligt försämrat om världsläge som innebär ett hot mot Sverige.

I fråga om bemanning ska huvuddelen av personalen i förbanden 2014 bestå av rekryterad personal (tidvis eller kontinuerligt tjänstgörande). Samtliga förband ska över tiden vara kompletta i fråga om materiel och utbildad personal samt vara välövad.

För arméstridskrafterna föreskriver regeringen att manöverbataljonerna ska kunna verka inom ramen för behovssammansatta, fördefinierade bataljonsstridsgrupper med flera tillförda funktionsförband av kompanistorlek. Stridsvagnskompanierna ska organiseras utanför manöverbataljonerna. På Gotland förrådställs stridsvagnar för ett stridsvagnskompani. Den övervägande delen av arméstridskrafterna ska bemannas av personal som tjänstgör tidvis.

För marinstridskrafterna föreskriver regeringen att de i huvudsak ska utgöras av stående förband. Amfibiebataljonen ska omorganiseras till en manöverbataljon med amfibisk förmåga och utvecklas i enlighet med övriga manöverbataljoner.

För flygstridskrafterna föreskriver regeringen att de i huvudsak ska utgöras av stående förband. Förmågan inom helikopterbataljonen att, i samverkan med svenska och utländska förband, verka utanför närområdet ska utvecklas.

Senast vid utgången av 2014 ska huvuddelen av förbanden i insatsorganisationen vara bemannade med rekryterad personal.

5.5 Regeringens fortsatta inriktning redovisade i olika budgetpropositioner

I budgetpropositionen för 2010 anmäler regeringen att Försvarsmaktens målsättningsdokument för förbanden måste utarbetas för att utvecklingen av insatsorganisationen ska gå snabbt. Eftersom större delen av de nya förbanden ska bygga på befintlig materiel, personal, infrastruktur m.m. anser regeringen att den huvudsakliga utformningen av merparten av förbanden bör kunna vara avslutad under 2010. Därefter vidtar arbetet med att bemanna förbanden med de nya personalkategorierna, öva och utbilda dem samt successivt öka tillgängligheten och användbarheten.

I budgetpropositionerna för 2011, 2012, 2013 och 2014 redovisar regeringen för riksdagen att samtliga förband i insatsorganisationen och förbandsreserven bör vid varje givet tillfälle vara uppfyllda i fråga om krigsplacerad

personal. Därutöver ska det antal som behövs krigsplaceras i en personalreserv.

I budgetpropositionen för 2012 framhåller regeringen att istandsättandet av insatsorganisationen fortgår. Krigsplacering av materiel och fortsatt bemanning är prioriterat under 2012 i syfte att förbanden i huvudsak bör vara organiserade i den nya insatsorganisationen från 2013. Under 2012 bör huvuddelen av marin- och flygstridskrafternas förband vara bemannade med anställd eller kontrakterad personal och uppfylla beredskapskrav enligt den försvarspolitiska inriktningen. Insatsorganisationens förmåga ökas efterhand genom övningsverksamhet. Krigsförbandsövningar för kontrakterade förband genomförs från 2012. Vidare redovisar regeringen att under 2010 har nya målsättningar för krigsförband samt planer för utveckling av insatsorganisation 2014 tagits fram, att den operativa planläggningen har vidareutvecklats och att mobiliseringsplaneringen har påbörjats. Övningar i större förband bör genomföras kontinuerligt och på några års sikt bör årligen återkommande Försvarsmaktsövningar genomföras.

I budgetpropositionen för 2013 anmälde regeringen att under 2011 hade Försvarsmakten fastställt krigsförbandsspecifikationer. Regeringen bedömde att detta var en nödvändig beståndsdel i istandsättandet av insatsorganisation 2014. Krigsförbandsövningar för kontraktsförband genomförs regelbundet.

5.6 Regeringens proposition 2009/10 Modern personalförsörjning för ett användbart försvar

Propositionen

Propositionen består av två huvudsakliga delar. Den första delen innehåller förslag som rör totalförsvarsplikten, rekrytering och militär grundutbildning. I den andra delen redovisar regeringen en samlad svensk veteransoldatpolitik.

I propositionen föreslås att försvarets personalförsörjning i första hand ska vila på frivillighet och inte längre huvudsakligen på en totalförsvarsplikt. Syftet med förslagen är att införa ett flexibelt, effektivt och tillgängligt system som bättre svarar mot de behov som Försvarsmakten och dess verksamhet och ytterst Sverige har i dag. Förslagen innebär att totalförsvarsplikten i grunden kvarstår. Däremot föreslås att skyldigheten att genomgå mönstring och skyldigheten att fullgöra värnplikt eller civilplikt i framtiden ska kräva att regeringen med hänsyn till Sveriges försvarsberedskap först har beslutat om detta. Det föreslås också att skyldigheten att fullgöra värnplikt och civilplikt med längre grundutbildning även ska omfatta kvinnor.

Regeringen redovisar vidare sina bedömningar i fråga om rekrytering och grundutbildning i det nya personalförsörjningssystemet. En frivillig grundläggande militär utbildning och en frivillig kompletterande militär utbildning inrättas inom Försvarsmakten. Totalförsvarets pliktverk föreslås byta namn till Totalförsvarets rekryteringsmyndighet. Lagändringarna i den delen trädde i kraft den 1 juli 2010.

Regeringen betonade i propositionen att totalförsvarsplikten även fortsättningsvis kommer att vara ett viktigt instrument för att i ett förändrat omvärldsläge med tider av krig eller krigsfara ytterst kunna säkra Sveriges självständighet som stat. Totalförsvarsplikten är avgörande för möjligheterna att i ett sådant läge kunna skapa en väsentligt större insatsorganisation än i dag. Tjänstgöring med plikten som grund kan även vara avgörande under andra förhållanden för att upprätthålla den befintliga insatsorganisationens förmåga och beredskap. Detta innebär att regeringen ser ett fortsatt tydligt behov av en lagstiftning som ger förutsättningar att använda en plikt att tjänstgöra när försvarsberedskapen så kräver, även om tillämpningen anpassas för att bättre svara mot dagens krav på insatsorganisationen.

Försvarsutskottets betänkande 2009/10:FöU10 Försvarsmaktens personalförsörjning

Utskottet och kammaren antog regeringens lagförslag. I detta sammanhang finns det anledning att lyfta fram några uttalanden som utskottet gjorde vid sin behandling av propositionen.

Totalförsvarets personalförsörjning ska inte huvudsakligen tryggas genom en totalförsvarsplikt. Totalförsvarspliktiga ska vara skyldiga att fullgöra värnplikt eller civilplikt enligt 4 kap. lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt endast om regeringen med hänsyn till försvarsberedskapen beslutar det. Denna skyldighet ska omfatta svenska medborgare, såväl kvinnor som män. Lagen (1994:1810) om möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller civilplikt med längre grundutbildning upphävs.

Försvarsutskottet ansåg att om försvarsberedskapen så kräver måste totalförsvarsplikten enligt dagens system snabbt kunna tillämpas. Ett beslut om att totalförsvarspliktiga ska fullgöra sin tjänstgöring kan komma att bli aktuellt exempelvis mot bakgrund av att det säkerhetspolitiska läget har förändrats eller mot bakgrund av att totalförsvarets behov av personal inte längre kan tryggas enbart genom frivillig rekrytering. Utskottet utgår därför från att regeringen och Försvarsmakten noggrant planerar för att snabbt kunna återuppta grund- och repetitionsutbildningen av värnpliktiga och civilpliktiga om så skulle behövas. Utskottet lägger stor vikt vid denna möjlighet.

Utskottet konstaterar att Försvarsmakten beräknat att betydligt färre rekryter ska utbildas årligen än vad utredningen gjort. Försvarsmakten planerar för utbildning av ca 4 000 rekryter per år fr.o.m. 2012 medan utredningen beräknat att drygt 6 000 rekryter behöver utbildas varje år. Differensen när det gäller utbildningsbehovet beror på olika antaganden om tjänstgöringstidens längd och andelen som kommer att kunna rekryteras från utbildningen.

Utskottet utgår från att Försvarsmakten och regeringen noga planerar för att insatsorganisationens behov ska uppfyllas. Utskottet vill erinra om att den nuvarande insatsorganisationen initialt måste tas till vara när insatsförbanden byggs upp.

I det sammanhanget är det enligt utskottets mening lika angeläget att den årliga rekryteringen ges en sådan omfattning att hemvärnet med de nationella skyddsstyrkornas behov till fullo tillgodoses. Utskottet noterar att enligt Försvarsmaktens budgetunderlag för 2011 kommer hemvärnets behov av soldater att uppfyllas tidigast 2020. Utskottet anser inte att denna planering är tillfredsställande. Hemvärnets rekrytering är enligt utskottets mening lika angelägen som insatsorganisationens i övrigt. Eftersom regeringen är ansvarig inför riksdagen att riksdagens beslut förverkligas måste regeringen reglera omfattningen av rekryteringen till och utbildningen inom Försvarsmakten.

5.7 Regeringens proposition 2011/12 Soldatanställningar i Försvarsmakten

Propositionen

I propositionen föreslogs en ny lag om vissa försvarsmaktsanställningar. De arbetstagare som omfattas av lagförslaget är gruppbefäl, soldater och sjömän. I lagen regleras Försvarsmaktens möjlighet att anställa dessa personalkategorier samt därmed sammanhängande frågor. Gruppbefäl, soldater och sjömän ska anställas på längre tidsbegränsade anställningar.

Anställningsavtal ska träffas för kontinuerlig tjänstgöring eller för tidvis tjänstgöring. Vid kontinuerlig tjänstgöring sker tjänstgöringen hos Försvarsmakten under hela anställningstiden, vid tidvis tjänstgöring sker tjänstgöringen hos Försvarsmakten periodvis under anställningstiden. Anställningstiden ska som utgångspunkt vara sex till åtta år, med möjlighet till en förlängning. Den totala anställningstiden som gruppbefäl, soldat eller sjöman får uppgå till högst sexton år, varav högst tolv år som kontinuerligt tjänstgörande. Den tidsbegränsade anställningen ska vara uppsägningsbar och kunna inledas med en provanställning om högst sex månader. Arbetstagaren ska ha rätt till ledighet från annan arbetsgivare under provanställning samt för periodvis tjänstgöring och tidvis tjänstgörande. Den nya lagen innehåller vidare den ytterligare arbetsrättsliga reglering som anställningsformen kräver. Det ska vara möjligt att genom kollektivavtal avvika från vissa av lagens bestämmelser. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2012. Lagen (1982:80) om anställningsskydd gäller för arbetstagarna med de undantag som följer av den nya lagen.

Försvarsutskottets betänkande 2011/12:FöU5 Soldatanställningar i Försvarsmakten

Utskottet välkomnade att regeringen lämnade förslag till bestämmelser för anställning m.m. av gruppbefäl, soldater och sjömän i Försvarsmakten som ett led i genomförandet av det nya personalsystem som initierades i det försvarspolitiska inriktningsbeslutet våren 2009 (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, bet. 2008/09:292). Inriktningsbeslutet innebär att den fram-

tida insatsorganisationen kommer att bestå av stående förband, kontraktsförband och ett kvalificerat hemvärn med nationella skyddsstyrkor. Enligt inriktningsbeslutet bygger det nya personalsystemet på frivillighet och på att värnpliktsystemet görs vilande. De stående förbanden bemannas i huvudsak med kontinuerligt tjänstgörande personal. Kontraktsförbanden bemannas i huvudsak med soldater (tidvis tjänstgörande) som har sin huvudsakliga sysselsättning utanför försvaret. Huvuddelen av soldaterna inom arméstridskrafterna ska vara tidvis tjänstgörande. Riksdagen har vidare våren 2010 (prop. 2009/10:160, bet. 2009/10:FöU8, rskr. 2009/10:269) beslutat om den lagstiftning som formellt fastställer att försvarets personalförsörjning ska vila på frivillighet och inte längre i huvudsak på totalförsvarspflicht. Detta beslut lade grunden till formerna för rekrytering och grundutbildning i det nya personalsystemet. En frivillig grundläggande militär utbildning och en frivillig kompletterande militär utbildning inrättas i Försvarsmakten.

Utskottet betonade att de lagförslag som regeringen lämnade var en sista och viktig del i lagregleringen av Försvarsmaktens nya personalförsörjning och av avgörande betydelse för genomförandet av det nya personalsystemet. Det är angeläget att reglerna träder i kraft vid halvårsskiftet 2010. Försvarsmaktens planering bygger på detta. Utskottet kommer noga att fortsätta att följa genomförandet av personalsystemet och de utmaningar som finns inom olika områden. Utskottet underströk i sammanhanget särskilt betydelsen av de sociala villkor som kommer att gälla för soldaterna, t.ex. löner, försäkringar och premier – frågor som är viktiga för parterna att följa. En del gäller den rätt till ledighet från civila arbetsgivare som kommer att gälla, dvs. upp till 12 månader i följd och ända upp till 18 månader om den föregås av provtjänstgöring. Det är enligt utskottets mening således angeläget att det skapas acceptans hos de civila arbetsgivarna för dessa ledigheter.

6 Läget i insatsorganisationen vid utgången av 2014

I detta kapitel redovisar jag ett antal beslut av statsmakterna samt ställningstaganden i övrigt av regeringen för Försvarsmakten och gör en bedömning om – och i vilken omfattning – dessa har kunnat förverkligas. I detta kapitel behandlas i huvudsak insatsorganisationen utom hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna. Av flera skäl redovisas läget inom hemvärnet i ett eget kapitel.

Underlaget för rapporten består av offentligt material, t.ex. propositioner och utskottsbetänkanden samt rapporter, budgetunderlag och årsredovisningar från Försvarsmakten. Rapporten bygger även på hemligt och kvalificerat hemligt material som jag fått tillfälle att ta del av samt på samtal med företrädare för myndigheter och Regeringskansliet (Försvarsdepartementet). Kapitlet består av två avsnitt. I det första avsnittet behandlas vissa frågor om insatsorganisation 2014 mer generellt. I det andra avsnittet behandlas organisationens bemanning vid utgången av 2014. Av sekretessskäl beskrivs krigsförbandens planerade och faktiska bemanning på en mer övergripande nivå. Det är inte nödvändigt med en mer detaljerad beskrivning för att bedöma om riksdagens och regeringens beslut om förbanden och deras bemanning i huvudsak har förverkligats under perioden

6.1 Insatsorganisationen

Beslutet

På förslag av regeringen beslutade riksdagen om utformningen av en insatsorganisation som ska vara organiserad senast 2014. Markstridskrafterna föreslås omfatta bl.a. sju manöverbataljoner, underrättelse- och understödsförband och lednings- och logistikförband. Hemvärnet med nationella skyddsstyrkor ska omfatta 40 bataljoner.

Marinstridskrafterna föreslås bl.a. omfatta två sjöstridsflottiljer, en ubåtsflottilj, en amfibiebataljon och bas- och ledningsförband. Flygstridskrafterna föreslås bl.a. omfatta fyra stridsflygdivisioner, en helikopterbataljon, en transport- och specialenhet och bas- och ledningsförband.

Regeringen anförde i propositionen att marin- och flygstridskrafterna i huvudsak bör utgöras av stående förband. En mindre andel av soldaterna i arméstridskrafterna, inklusive lednings- och logistikförbanden, bör utgöras av kontinuerligt tjänstgörande soldater och bör inte överstiga ca 25 procent. Andelen bör dock vara tillräckligt stor för att kunna uppfylla de krav som ställs på kompetens, samövning och tillgång till förband i hög insatsberedskap. Kontraktsförbanden borde enligt vad regeringen anförde vara personellt och materiellt uppfyllda och samövade så att de uppfyller kraven på operativ förmåga och

beredskap. De aktiveras regelbundet och genomför förbandsövningar i form av repetitionsövningar för att vidmakthålla sin förmåga. Riksdagen fattade inte något beslut i kammaren i fråga om dessa frågor.

I fråga om bemanningen föreskrev regeringen i sitt verkställighetsbeslut (2010-01-14) att huvuddelen av personalen i förbanden 2014 ska bestå av rekryterad personal (tidvis och kontinuerligt tjänstgörande). Samtliga förband ska över tiden vara kompletta i fråga om materiel och utbildad personal samt vara välövade.

Läget

Min bedömning är att riksdagens – och regeringens därpå följande – beslut om insatsorganisationens omfattning i allt väsentligt har förverkligats. En förteckning över krigsförbanden vid utgången av 2014 – utformad på samma detaljeringsnivå som riksdagens och regeringens beslut – framgår av bilaga 2 till denna rapport.

Krigsförbanden har – med något undantag – en fastställd krigsförbandsspecifikation. En krigsförbandsspecifikation (KFS) är en beskrivning av och kravställning på ett krigsförband. Där framgår vilka uppgifter som ska kunna lösas av förbandet i olika situationer samt uppgifter om dess organisation med personal- och utrustningstabeller.

Dessa är en nödvändig beståndsdel för att Försvarsmakten ska ha en bestämd utgångspunkt för att organisera, bemanna, utrusta och i förekommande fall anskaffa infrastruktur för respektive krigsförband. Det är mot den specifikationen som Försvarsmakten i dessa avseenden årligen värderar krigsförbanden och bedömer förbandets krigsduglighet. Dessa handlingar är av lätt insedda skäl hemliga eller kvalificerat hemliga.

Att krigsförbanden finns innebär inte att de vid årsskiftet nödvändigtvis har den bemanning, utrustning och utbildning och därmed den krigsduglighet som eftersträvas, och som är målet mot vilket organisationsarbetet bedrivs. Att förbanden har en utpekad identitet (numrering och benämning), en fastställd krigsförbandsspecifikation, en krigsförbandsvärdering och ett förband i basorganisationen som har huvudansvaret för förbandens organisering och mobilisering.

Två förhållanden i Försvarsmaktens underlag anser jag inte har uppmärksamats fullt ut. Det första är att Försvarsmaktens plan (i januari 2009) byggde på att det nya personalförsörjningssystemet skulle starta under 2010. Grundutbildning baserat på plikt förutsattes kunna vidmakthållas t.o.m. 2011 och helt baseras på frivillighet först 2012. Så blev emellertid inte fallet. Bemanningssystemet skiftade emellertid i ett slag den 1 juli 2010.

Det andra var att insatsorganisationen under en tid skulle behöva bemannas med ett inte oväsentligt antal pliktpersonal. Inte för än 2019 förutsattes behovet av pliktpersonal upphöra. I Försvarsmaktens plan inför 2009 års beslut beräknades ett behov av att krigsplacera 9 000 värnpliktiga i krigsförbanden 2014.

Det faktiska bemanningsläget inom insatsorganisationen respektive hemvärdet med de nationella skyddsstyrkorna vid årsskiftet redovisas i separata avsnitt nedan.

Insatsorganisationens insatsberedskap

Tidigare krav på insatsberedskap

Som framgår av redovisningen i kapitel 4 var insatsberedskapen inför försvarsbeslutet 2009 följande: Av insatsorganisationens 71 700 befattningar hade av hemvärdets 38 000 befattningar 2 600 befattningar i övriga förband en insatsberedskap om 10 dagar. Huvuddelen av insatsorganisationen – dvs. 80 procent av befattningarna i övriga förband – hade en insatsberedskap om 1–3 år.

Regeringens nuvarande krav på Försvarsmaktens insatsberedskap

Följande beredskapskrav gäller för insatsorganisationens förband:

- Vid beslut om höjd beredskap bör huvuddelen av insatsorganisationen vara tillgänglig inom några dagar. Tillgängligheten bör dock inte överstiga en vecka för något förband.
- Normalt bör delar av insatsorganisationen vara omedelbart tillgänglig för insatser, incidentberedskap m.m.
- Huvuddelen av förbanden i insatsorganisationen bör normalt vara tillgängliga inom tre månader.
- Inget förband bör normalt ha en beredskap på mer än sex månader.

Regeringens nuvarande krav vid grundberedskap är att huvuddelen av krigsförbanden ska vara insatsberedda inom högst tre månader och att inget förbands beredskap bör överstiga sex månader. Efter ett beslut av regeringen om höjd beredskap skärps insatsberedskapen betydligt. Kraven på Försvarsmaktens insatsberedskap har således höjts avsevärt jämfört med tidigare. Försvarsmakten omsätter sedan regeringens inriktning med en order till varje krigsförband för att uppfylla regeringens krav. Dessa omfattas av sekretess.

En förbandsreserv

För att på längre sikt kunna ge Försvarsmakten ökad uthållighet och volym krävs fler förband än de som ingår i insatsorganisationen. Utöver insatsorganisationen bör därför fyra mekaniserade bataljoner organiseras i en förbandsreserv. Dessa förband avses inte att användas för internationella insatser utan för att förstärka insatsorganisationen vid en allvarligt försämrad omvärldsutveckling som innebär ett hot mot Sverige. Förbandsreserven bör kunna tillföras insatsorganisationen upp till tre år efter särskilt beslut. Bemanningen av förbandsreserven bör ske med stöd av lagen om totalförsvarsplikt.

Läget

En förbandsreserv om fyra mekaniserade bataljoner har ännu inte skapats. En inventering av vilka åtgärder som behöver vidtas har genomförts för att kunna istandsätta förbandsreserven. Försvarsmakten har ännu inte gett något bemanningsuppdrag till Totalförsvarets rekryteringsmyndighet (TRM).

Fördefinierade bataljonsstridsgrupper

Enligt regeringens beslut ska manöverbataljonerna kunna verka inom ramen för behovssammansatta fördefinierade bataljonsstridsgrupper med flera tillförda funktionsförband av kompanistorlek.

Läget

En sådan fördefinierad stridsgrupp finns ständigt i beredskap. Ytterligare förband har beredskap för att efter order kunna verka i bataljonsstridsgrupp.

Försvarsplanering

I budgetpropositionen för 2012 redovisar regeringen att den operativa planläggningen har vidareutvecklats.

Läget

Försvarsplanering är en planering för att med i huvudsak nu tillgängliga resurser hantera kriser nationellt och internationellt (krisfall), samt för höjning av beredskap, mobilisering, utgångsgruppering och för att lösa vissa fördefinierade uppgifter (grundoperationsplan och omfallsplaner) främst i det nationella försvaret. Planeringen genomförs på militärstrategisk nivå, operativ och taktisk nivå och på förbandsnivå. Till och med 2010 omfattade försvarsplaneringen krisfall som hanterade internationella insatser och för hävdande av territoriell integritet. Från 2011 utvecklades försvarsplaneringen mot mer nationella krisfall, bl.a. att kunna möta ett väpnat angrepp.

Krigsförbandsövningar

I budgetpropositionen för 2012 framhåller regeringen att insatsorganisationens förmåga ökas efterhand genom övningsverksamhet. Krigsförbandsövningar för kontrakterade förband genomförs från 2012.

Läget

Krigsförbandsövningar har genomförts under perioden 2012–2014. Mot bakgrund av den förhållandevis låga bemanningsgraden avseende tidvis tjänstgörande personal (GSS/T) har omfattningen varit begränsad. En typisk övning för en bataljon har varit en krigsförbandsövning för en pluton eller kompani, där enheten deltagit i någon av Försvarsmaktens större övningar. Därutöver

har det genomförts ledningsträningsövningar för staber, repetitionsutbildningar för tidvis anställda soldater samt någon enstaka fristående mobiliseringsövning.

Försvarsmaktsövningar

I budgetpropositionen för 2012 anför regeringen att övningar i större förband bör genomföras kontinuerligt och att på några års sikt bör årligen återkommande försvarsmaktsövningar genomföras.

Läget

Med en försvarsmaktsövning avses en övning med deltagande av förband ur de tre försvarsgrenarna under operativ ledning. Det har inte genomförts någon försvarsmaktsövning under den nu avslutade perioden 2010–2014. Den första planeras att ske 2017 (FMÖ 17), därefter planeras en FMÖ vart tredje år. Det har dock under senare år genomförts försvarsmaktsgemensamma övningar – utan operativ ledning. Därutöver har flera övningar genomförts med förband ur två försvarsgrenar.

Mobiliseringsplanering och mobiliseringsförberedelser

I budgetpropositionen för 2012 redovisar regeringen att mobiliseringsplanering har påbörjats.

Läget

Mobiliseringsplanering för krigsförbanden genomförs årligen vid organisationsheterna, dvs. av förbanden inom basorganisationerna, sedan 2012. Försvarsmaktens Grundplan Mobilisering fastställdes 2013. Utöver planeringen sker uppföljning, utbildning och övning i samband med krigsförbandsövningar. Mobiliseringshandläggare är utsedda vid organisationsheterna.

Försvarsmaktens förmåga till uthålliga insatser

I den försvarspolitiska inriktningspropositionen redovisar regeringen att med den föreslagna insatsorganisationen kan ca 2 000 personer över tiden genomföra insatser (varav 400 är personer är kontinuerligt insatta för nationella operationer, och regionala och globala insatser kan genomföras med upp till 1 600 personer insatta över tiden) samtidigt som 300 personer utgör en resurs för evakuerings- och förstärkningsinsatser. Periodvis kan en snabbinsatsstyrka upprätthållas inom ramen för EU:s ramnationsansvar med ett svenskt deltagande om högst 1 600 personer. Försvarsutskottet stödde i betänkandet (bet. 2008/09: FöU10) regeringens bedömning om förmågan till uthålliga insatser.

Läget

Riksrevisionen har granskat Försvarsmaktens förmåga till uthålliga insatser. I sin rapport (RiR 2013:22) skriver Riksrevisionen att den övergripande slutsatsen är att Försvarsmakten varken i dag eller de närmaste åren kommer att kunna nå upp till de krav på insatsverksamheten som regeringen och riksdagen beslutat. Riksrevisionen bedömer även att förmågan att leva upp till kraven är bristfällig då insatsorganisation 2014 ska vara fullt införd. Riksrevisionens granskning visar att det inte finns tillräckligt med personal och materiel för att samtidigt klara de uppgifter Försvarsmakten har vad avser insatser, beredskap och utveckling. Riksrevisionen har funnit att antalet tillgängliga och planerade markoperativa bataljoner samt antalet stöd- och funktionsförband är gränssättande på ett sätt som gör att målen inte heller kan uppnås på sikt.

Min bedömning är att den ovan angivna målsättningen inte har kunnat förverkligas under perioden.

6.2 Insatsorganisationens bemanning vid utgången av 2014

I detta avsnitt redogörs för min bedömning av bemanningen av Försvarsmaktens insatsorganisation vid utgången av 2014 samt några hithörande frågor. Detta bör inte förväxlas med personalläget i Försvarsmakten som helhet vid denna tidpunkt.

Insatsorganisationen 2014 består av ca 50 000 befattningar. Detta stämmer hyggligt väl överens med den beräkning som Försvarsmakten gjorde i januari 2009 i sitt underlag till regeringen inför det då kommande försvarspolitiska beslutet. Den består av ca 22 000 befattningar i hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna, och ca 28 000 befattningar i den övriga insatsorganisationen.

Hemvärnets förband är i det närmaste fullbemannade. Noteras bör att hemvärnets personal – med några försumbara undantag – består av hemvärnssoldater som har hemvärnsavtal. Det är sålunda varken anställda eller värnpliktiga. I den övriga insatsorganisationen är befattningarna vid årsskiftet inte bemannade fullt ut. Cirka 6 000 befattningar återstår att bemanna.

Drygt 7 000 befattningar är för närvarande krigsplacerade med värnplikt som grund. Det ska jämföras med Försvarsmaktens planeringsunderlag från 2009 i vilket det pekades på ett behov av 9 000 krigsplacerade värnpliktiga under 2014.

Enligt vad jag inhämtat finns det i dag utöver detta en personalreserv om 55 000 personer. Krigsplaceringen ska inte kvarstå längre än tio år efter det senaste tjänstgöringstillfället. Om det finns särskilda skäl i enskilda fall får beslut fattas om förlängning. Totalförsvarets rekryteringsmyndighet tillämpar 10-årsregeln från avslutad värnpliktstjänstgöring, internationell tjänstgöring, repetitionsutbildning m.m. och sista dagen från en avslutad anställning.

De 7 000 personer som är krigsplacerade med värnplikt som grund finns främst i lednings- och underrättelseförbanden, logistikförbanden och arméstridskrafterna.

Inom marinstridskrafternas sjögående stridande förband – 1. Ubåtsflottiljen, 3. och 4. Sjöstridsflottiljerna – är antalet krigsplacerade värnpliktiga nästan försumbart. Inom den Marina basbataljonen, Sjöinformationsbataljonen och 17. Bevakningsbåtkompaniet behövs fortfarande ett mindre antal krigsplacerade värnpliktiga. Inom 2. Amfibiebataljonen utgörs för närvarande ca 30 procent av förbandet ännu av värnpliktiga.

Inom flygstridskrafternas fyra stridsflygdivisioner, 1. Helikopterflottiljen och 7. Transport- och specialflygheten är behovet av värnpliktiga mycket begränsat. Ett mindre behov av krigsplacerade värnpliktiga finns ännu inom flygbasbataljonerna och stridslednings- och luftbevakningsbataljonen.

Enligt lagen om totalförsvarspflicht kan värnpliktiga inkallas till tjänstgöring endast om regeringen beslutar detta. Värnpliktiga har inte sedan 2010 kunnat kallas in till tjänstgöring.

Regeringen beslutade emellertid den 11 december 2014 med stöd av 1 kap. 3 a § lagen om totalförsvarspflicht att totalförsvarspflichtiga som, efter att ha fullgjort grundutbildning för värnplikt eller annan motsvarande militär utbildning eller tjänstgöring i Försvarsmakten, krigsplacerats i ett krigsförband ska vara skyldiga att fullgöra repetitionsutbildning enligt lagen om totalförsvarspflicht. Regeringen gav i samma beslut Försvarsmakten i uppdrag att inom ramen för vad som gäller för repetitionsutbildning enligt lagen om totalförsvarspflicht besluta om att inkalla och repetitionsutbilda sådan krigsplacerad totalförsvarspflichtig personal i den omfattning som myndigheten bedömer nödvändig för att den operativa förmågan i krigsförbanden ska upprätthållas eller höjas.

Genom detta beslut har det skapats goda förutsättningar att genomföra krigsförbandsövningar i större förband av en helt annan omfattning än hittills. De krigsförband som ännu har en betydande del av sin organisation bemannad med värnpliktiga kan därmed öka sin operativa förmåga. Det innebär också att den presumtiva krigsplaceringstiden förlängs med 10 år för de som fullgör repetitionsövning med anledning av regeringens ovan nämnda beslut.

I sitt underlag till regeringen av den 16 december 2014 redovisar Försvarsmakten att avgången personal från en anställning i Försvarsmakten, samt personal som genomgått grundläggande militär utbildning och fortsättningsutbildning med godkänt resultat som valt att inte ta eller fortsätta sin anställning, krigsplaceras med stöd av gällande regelverk. Denna åtgärd har enligt vad jag erfarit hittills tillämpats i begränsad omfattning. Tillskottet av krigsplacerad personal mot den bakgrunden innebär att krigsförbanden enligt Försvarsmaktens bedömning blir personellt uppfyllda vad avser befattningar för GSS/T redan åren 2018–2019. Det ska jämföras med den tidigare bedömningen 2023 som avsåg den tidpunkt då samtliga värnpliktiga ersatts av frivillig personal. Försvarsmakten framhåller i underlaget att möjligheten att kalla in personal som är krigsplacerad – men inte är anställd – till repetitionsutbildning skapar

förutsättningar att samöva hela krigsförband och därmed öka såväl krigsförbandens förmåga som Försvarsmaktens samlade operativa förmåga.

I insatsorganisationens (IO 2014) befattningar krigsplaceras följande personalkategorier:

- hemvärnssoldater
- yrkesofficerare
- reservofficerare
- gruppchefer, soldater och sjömän med kontinuerlig tjänstgöring (GSS/K)
- gruppchefer, soldater och sjömän med tidvis tjänstgöring (GSS/T)
- civila arbetstagare
- värnpliktiga (utbildade med värnplikt).

I propositionen 2009 anförde regeringen att marin- och flygstridskrafterna i huvudsak bör utgöras av stående förband. En mindre andel av soldaterna inom arméstridskrafterna, inklusive lednings- och logistikförbanden, bör utgöras av kontinuerligt tjänstgörande soldater och bör inte överstiga ca 25 procent. Andelen bör dock vara tillräckligt stor för att kunna uppfylla de krav som ställs på kompetens, samövning och tillgång till förband i hög insatsberedskap. I regeringens inriktningsbeslut (januari 2010) föreskrivs att den övervägande delen av arméstridskrafterna ska bemannas av personal som tjänstgör tidvis.

Markstridskrafterna, dvs. lednings-, underrättelse-, logistik- och arméförbanden, omfattar sammantaget över 20 000 befattningar. Planeringen är för närvarande att mindre än 25 procent av befattningarna ska bemannas av kontinuerligt tjänstgörande gruppchefer och soldater (GSS/K). Eftersom Försvarsmakten ännu inte rekryterat det antal planerade GSS/K, är andelen för närvarande lägre. Försvarsmaktens planering ligger således i linje med vad som uttalades i propositionen.

Inom de rena arméförbanden – som omfattar ca 13 000 befattningar – är Försvarsmaktens nuvarande planering att drygt 25 procent ska bemannas med kontinuerligt tjänstgörande gruppchefer och soldater. Även planeringen för arméförbandens soldater ligger i huvudsak i linje med uttalandet i propositionen.

Regeringens föreskrift att den övervägande delen av arméstridskrafterna ska bemannas av personal som tjänstgör tidvis öppnar för en tolkningsfråga: Avser regeringen här GSS/K eller ska även tillsvidareanställda yrkesofficerare (officerare och specialistofficerare) omfattas av begreppet ”personal som tjänstgör tidvis”? Även om de krigsplacerade yrkesofficerarna inräknas i begreppet är Försvarsmaktens hittillsvarande plan att mindre än 40 procent av befattningarna i markstridskrafterna (lednings- och underrättelseförbanden, logistikförbanden, arméförbanden) och drygt 40 procent i arméförbanden utgörs av kontinuerligt tjänstgörande personal. Ett rimligt antagande i sammanhanget är att inte samtliga krigsplacerade yrkesofficerare ständigt tjänstgör i sitt krigsförband. Försvarsmaktens plan för insatsorganisation 2014 för både markstridskrafterna och för arméförbanden svarar således mot regeringens inriktningsbeslut.

Både i propositionen och i regeringens inriktningsbeslut anges att marin- och flygstridskrafterna i huvudsak ska utgöras av stående förband.

Inom marinstridskrafterna (över 3 000 befattningar) är det planerade behovet av tidvis tjänstgörande gruppchefer och sjömän (GSS/T) inom 1. Ubåtsflottiljen. 3. och 4. Sjöstridsflottiljerna, sjöinformationsbataljonen och den marina basbataljonen noll. Inom 2. Amfibiebataljonen finns ett planerat behov av tidvis tjänstgörande soldater, dock mindre än hälften av förbandets behov. I avvaktan på att kontinuerligt och tidvis anställda rekryteras finns, som ovan redovisats, ett mindre antal värnpliktiga övergångsvis krigsplacerade i marinförbanden – främst inom amfibiebataljonen.

Inom flygstridskrafterna (ca 3 700 befattningar) finns inget planerat behov av tidvis tjänstgörande gruppchefer eller soldater (GSS/T) inom de fyra stridsflygdivisionerna, 1. Helikopterbataljonen och 7. Transport- och specialflygenheten. Ett mindre antal tidvis tjänstgörande planeras för 1. Stridslednings- och luftbevakningsbataljonen och för de två flygbasbataljonerna. I avvaktan på att kontinuerligt och tidvis anställda rekryteras finns, som ovan redovisats, ett mindre antal värnpliktiga övergångsvis krigsplacerade – främst inom flygbasbataljonerna.

Efterhand som de krigsplacerade värnpliktiga ersätts av GSS/K och ett mindre antal GSS/T kan marin- och flygstridskrafterna betecknas som stående förband.

I tabellen nedan redovisas insatsorganisationens bemanning vid årsskiftet 2014/15.

Tabell 2 Insatsorganisationens bemanning vid årsskiftet 2014/15

Lednings- och underrättelseförbanden	ca 65 %
Logistikförbanden	ca 65 %
Arméförbanden	drygt 80 %
Marinförbanden	drygt 80 %
Flygvapenförbanden	drygt 80 %

Bemanningsgraden kan ha ökat sedan årsskiftet.

7 Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna

7.1 Läget i hemvärnet med nationella skyddsstyrkor inför inriktningsbeslutet

- Insatsorganisationen omfattade 60 hemvärnsbataljoner. Antalet befattningar uppgick till 38 000.
- Endast 13 200 av 28 300 individer fullgjorde avtalens tjänstgöringsskyldighet.
- Utbildningssystemet var inte tillräckligt effektivt.
- De 60 hemvärnsbataljonerna insatsleddes direkt av Försvarsmaktens högkvarter.

7.2 Regeringens inriktning för perioden 2010–2014

I proposition 2008/09:140 Ett användbart försvar redovisar regeringen att 40 hemvärnsbataljoner ska vidmakthållas och bemannas med personal ur hemvärnet och de frivilliga försvarsorganisationerna. Huvuddelen av hemvärnet utvecklas till nationella skyddsstyrkor med större krav på användbarhet och tillgänglighet. Hemvärnet kommer att ha en betydelsefull roll genom sin närvaro med militära förband i särskilt viktiga geografiska områden samt vara en viktig militär resurs i händelse av ett försämrat säkerhetspolitiskt läge. I likhet med det övriga militära försvaret är det förmågan till väpnad strid som utgör grunden för att upprätthålla och utveckla hemvärnet.

Användbarheten, tillgängligheten och flexibiliteten på hemvärnsförbanden ska öka jämfört med i dag. Personalen i de nationella skyddsstyrkorna ska därför ha tjänstgöringsskyldighet även utan beslut om hemvärnsberedskap eller höjd beredskap. På detta sätt kommer det att finnas hemvärnsförband tillgängliga för militära och civila insatser även i fred. Övriga hemvärnsförband ska finnas tillgängliga först efter beslut om höjd beredskap eller hemvärnsberedskap. Individer i dessa förband bör på frivillig grund liksom i dag kunna användas för civila och militära insatser även i fred.

De nationella skyddsstyrkorna ges bevaknings-, skydds- och vissa försvarsuppgifter. De kan inom ramen för dessa stödja insatsorganisationens övriga förband, t.ex. med basskydd. De ska också kunna genomföra ytövervakning. Övriga hemvärnsförband kan ges bevakningsuppgifter. De nationella skyddsstyrkorna ska utveckla sin förmåga i fråga om exempelvis fältarbeten. Materiell förnyelse och utveckling genomförs, främst avseende sambands- och ledningsmateriel, fordon, materiel för mörkerförmåga och skydd mot CBRN-hot inklusive begränsade möjligheter att med delar av förbanden verka i kontaminerad miljö. Därutöver fullföljs tillförsel av personlig utrustning. Förbanden i de nationella skyddsstyrkorna ska utveckla sin förmåga att vara interoperabla

med den övriga insatsorganisationen. Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkornas förmåga att samarbeta med den civila krisberedskapen ska ökas inom ramen för de resurser som tilldelats för de militära uppgifterna. Hemvärnsförbanden ska fortsatt vara en viktig aktör när det gäller samhällets krishantering såväl i fred, som i kris och krig.

Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna organiseras liksom i dag i regionalt och lokalt knutna hemvärnsbataljoner. De nationella skyddsstyrkorna ska ha hög beredskap och uthållighet samt kunna verka med huvuddelen inom ett dygn samt med mindre delar inom några timmar.

I regeringens inriktningsbeslut den 14 januari 2010 (det s.k. verkställighetsbeslutet) för Försvarsmakten 2010–2014 beslutar regeringen att huvuddelen av hemvärnet ska utvecklas mot mer kvalificerade nationella skyddsstyrkor. All personal bör uppfylla kontraktens krav på tjänstgöring.

7.3 Läget i hemvärnet med nationella skyddsstyrkor vid utgången av 2014

Grunden för hemvärnets med de nationella skyddsstyrkornas organisation är hemvärnskompanierna, vilka är organiserade i hemvärnsbataljoner. Utgångspunkten för organisationsbyggandet är följande ”normalbataljon”:

- bataljonsstab med ledningspluton
- två hemvärnsinsatskompanier med stabs- och trosstropp
- ett hemvärnsbevakningskompani med stabs- och trosstropp
- något eller några förband som CBRN-pluton, trafikpluton, PI-pluton, flygrupp eller underrättelsekompanier.

Bevakningskompanierna är stationära förband som verkar lokalt, medan insatskompanierna är taktiskt och operativt rörliga förband med mer krävande uppgifter. Insatskompanierna förflyttar sig med bandvagn och personterrängbilar. De kan därmed kraftsamlas där de behövs som bäst.

Nya förband utbildas med nya förmågor. Hemvärnets underrättelsekompanier har till uppgift att inhämta information genom spaning och ytövervakning. De understöds av hemvärnets flyggrupper. Hemvärnsbataljoner med marina uppgifter skyddar marina skyddsobjekt såsom exempelvis marina baseringar. Andra nya specialistförband är CBRN-plutoner (hanterar kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära händelser), trafikplutoner och pionjärplutoner (ingenjörförband). Hemvärnets utrustning är i allt väsentligt likställd med övriga krigsförbands materiel.

I enlighet med statsmakternas beslut finns det 40 hemvärnsbataljoner vid utgången av 2014. Samtliga 40 bataljoner har en fastställd krigsförbandsspecifikation. I likhet med insatsorganisationen i övrigt har varje bataljon en krigsförbandsvärdering. Personalluppfyllnaden är god till mycket god. Av hemvärnets mål om 22 000 befattningar är 5 100 befattningar avsedda att bemannas med vissa specialister (t.ex. sjukvårdare, mc-ordonnanser och hundförare). Dessa utbildas i sina befattningar av frivilliga försvarsorganisationer

(t.ex. Brukshundsklubben, Bilkåren, Svenska Lottakåren, Frivilliga motorcykelkåren) och placeras därefter i hemvärnsförbanden. De frivilliga försvarsorganisationerna har inte kunna fullfölja detta åtagande. För närvarande är ca 70 procent av befattningarna bemannade. Utöver detta har hemvärdet 26 hemvärnsmusikkårer. Vid utgången av 2014 hade 21 200 personer hemvärnsavtal.

Ett nytt och effektivare utbildningssystem har införts med årliga krigsförbandsövningar (KFÖ) i förband för alla hemvärnsförband. En frivillig tre månader lång grundläggande militär utbildning (GMU) med inriktning på placering i hemvärdet har etablerats. Sammantaget har detta under de senaste åren lett till en kvalitetsökning av krigsdugligheten hos förbanden genom en utvecklad övningsverksamhet och en god rekrytering av hemvärnssoldater, men även till att hemvärdet börjar ses som en viktig resurs inom både Försvarsmakten och samhället som helhet.

Samtliga 40 hemvärnsbataljoner stöds av en av Försvarsmaktens utbildningsgrupper som ingår i de tolv organisationsenheter som har att vidmakthålla hemvärnsförbanden. Vidare insatsleds hemvärnsförbanden sedan 2013 av Försvarsmaktens fyra militärregioner. Införandet av militärregioner har på ett påtagligt sätt ökat förmågan till försvarsförberedelsearbete.

I betänkandet SOU 2014:34 Försvarsmakten i samhället lämnas förslag till utveckling av hemvärdets tillgänglighet.

Hemvärdet har under perioden 2010–2014 således både kvantitativt och kvalitativt utvecklats mycket väl enligt den inriktning som regeringen gav uttryck för i inriktningspropositionen. Det finns ett utrymme för fortsatt utveckling, framförallt kvalitativt men även till viss del kvantitativt.

8 Slutsatser och reflexioner

Tillståndet i Försvarsmaktens insatsorganisation – och kraven på den – före 2009 års beslut kan enligt min mening i korta drag sammanfattas på följande sätt:

- Försvarsmaktens bemanning baseras i huvudsak på värnplikt.
- Stort fokus på att upprätthålla beredskap för och genomföra internationella operationer.
- Litet fokus på att förbereda Försvarsmakten för att möta ett militärt angrepp.
- Låga krav på förbandens insatsberedskap. Hemvärnet oräknat innebar kraven att ca 80 procent av befattningarna i insatsorganisationen kunde ha en insatsberedskap på ett till tre år.
- Flera års grundutbildning bedrevs av ekonomiska skäl på en låg nivå.
- Att bygga upp och upprätthålla insatsberedskapen för den nordiska stridsgruppen var en på många sätt krävande uppgift för Försvarsmakten.
- Inga krigsförbandsövningar.
- Ingen försvarsplanering för att möta ett militär angrepp på Sverige.
- Ingen mobiliseringsplanering eller mobiliseringsförberedelser.

Insatsorganisation 2014 kan i stort karaktäriseras på följande sätt:

- Försvarsmaktens baseras från 2010 på frivillighet. Vissa värnpliktiga är krigsplacerade under en övergångstid men har inte tjänstgöringsplikt om inte regeringen beslutar det (vilket regeringen gjort).
- Försvarsmaktens huvuduppgift är att upprätthålla territoriell integritet och att kunna möta ett väpnat angrepp. Fortsatt beredskap för att kunna medverka i fredsfrämjande insatser.
- Krav på en väsentligt högre insatsberedskap – det rör sig om månader inte år. Huvuddelen av förbanden ska normalt ha en beredskap som understiger tre månader.
- Det bedrivs en försvarsplanering med syfte att ytterst möta ett väpnat angrepp.
- Det bedrivs mobiliseringsplanering och mobiliseringsförberedelser för alla krigsförband.
- Ett system med krigsförbandsövningar har inletts, om än på en förhållandevis låg nivå.
- Arméstridskrafterna upprätthåller en insatsberedd bataljonsstridsgrupp. Fler hålls i beredskap.
- Marin- och flygstridskrafterna kan i huvudsak betraktas som stående förband.

Krigsförbanden i den insatsorganisation som statsmakterna beslutade om 2009 fanns på plats vid utgången av 2014. Det innebär dock inte att förbanden ännu

har den organisation, bemanning och utrustning som svarar mot krigsförbands-specifikationerna. Detta gäller framför allt för markstridskrafterna.

Bemanningsgraden inom markstridskrafterna av kontinuerligt tjänstgörande soldater (högst 25 procent) och att den övervägande delen av förbanden ska bemannas av personal som tjänstgör tidvis svarar mot regeringens och riksdagens krav.

Vid utgången av 2014 omfattade insatsorganisationen ca 50 000 befattningar varav ca 6 000 ännu inte är bemannade. Antalet krigsplacerade med värnplikt uppgår för närvarande till ca 7 000 – huvudsakligen inom markstridskrafterna – i avvaktan på att kontinuerligt och tidvis tjänstgörande soldater anställts enligt plan. Antalet placerade med värnplikt i marinens och flygvapnets insatsförband är litet – i vissa fall försumbart. Det fanns i december 2014 en personalreserv om ca 55 000 personer. Den s.k. 10-årsregeln medför att möjligheten att krigsplacera soldater och sjömän utbildade med värnplikt, och utan senare tjänstgöring, upphör efterhand.

Av det material jag tagit del fanns vid årsskiftet ett behov av att anställa och krigsplacera ytterligare ca 7 000 tidvis tjänstgörande gruppchefer, soldater och sjömän. Regeringens beslut i december 2014 att ge Försvarsmakten rätt att kalla in soldater och sjömän utbildade med värnplikt till repetitionsutbildning skapar nu möjligheter att samöva hela krigsförband. Det ökar krigsförbandens tillgänglighet och operativa förmåga. Dessutom kan de repetitionsutbildade soldaternas krigsplaceringstid förlängas med 10 år.

Försvarsmaktens avsikt – som den redovisar i sitt underlag den 16 december 2014 – att krigsplacera och med stöd av regeringens beslut repetitionsutbilda personal med adekvat militär utbildning och tjänstgöring är enligt min bedömning en angelägen åtgärd för att på sikt kunna bemanna befattningarna för tidvis tjänstgörande personal. Min bedömning är att det inte kommer att vara möjligt att inom rimlig tid kunna rekrytera GSS/T bara genom grundutbildning via grundläggande militär utbildning (GMU) och därpå följande fortsättningsutbildning. Vakanta GSS/T-befattningar kommer därför att kunna ersättas av tidigare utbildade eller anställda soldater som omfattas av värnplikt (GSS/P).

BILAGA 1

FÖRSVARsutskottet

Utdrag ur

PROTOKOLL UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2014/15:9

DATUM 2014-11-20

TID 12.00–12.10

NÄRVA- Se bilaga
RANDE

§ 2 Uppföljning av riksdagens senaste försvarspolitiska beslut

Utskottet fattade följande beslut.

År 2009 beslutade riksdagen om försvarets inriktning. Beslutet innebar bl.a. att riksdagen godkände regeringens förslag till inriktning för insatsorganisationens utformning 2014. Beslutet innebar vidare att värnplikten skulle tillämpas när försvarsberedskapen så kräver och att rekryteringen till insatsorganisationen skulle ske på frivillig väg (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292). Ett nytt riksdagsbeslut om försvarets inriktning är planerat till 2015.

Enligt 4 kap. 8 § regeringsformen följer varje utskott upp och utvärderar riksdagsbeslut inom utskottets ämnesområde. Den 14 november 2014 beslutade försvarsutskottet att riksdagens senaste försvarspolitiska beslut ska följas upp inom ramen för utskottets uppföljnings- och utvärderingsarbete. Uppdraget ska redovisas senast i februari 2015 (prot. 2014/15:3).

Utskottet ger f.d. kanslichefen i försvarsutskottet Ingemar Wahlberg i uppdrag att genomföra uppföljningen. För ändamålet ska en grupp bestående av fem ledamöter i försvarsutskottet fungera som styrgrupp för arbetet. Gruppen består av ledamöterna Allan Widman (FP), ordförande och sammankallande, Kent Härstedt (S), Hans Wallmark (M), Roger Richtoff (SD) och Stig Henriksson (V).

Uppdraget omfattar två delar. Dels ska utredaren analysera om Försvarsmaktens insatsorganisation har utvecklats i enlighet med riksdagens beslut 2009 när det gäller bemanningsläget som helhet. Detta för att klargöra i vilken utsträckning den av riksdagen beslutade insatsorganisationen har bemannats. I den delen ska senare beslut inom området beaktas. Dels ska utredaren beskriva och analysera hur bemanningen av insatsförbanden har skett med anställd respektive värnpliktig personal, eftersom detta är avgörande för tillgängligheten. Den till utredaren knutna gruppen av ledamöter ska följa arbetet löpande och ge råd och anvisningar om utredningens omfattning och inriktning.

Utskottet förutsätter att berörda myndigheter lämnar utredaren tillgång till det material som behövs för att genomföra uppdraget och även i övrigt är utredaren behjälplig i arbetet.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

- - -

Vid protokollet

Annika Tuvelid

Rätt utdraget intygar:

Exp. 2014-11-21

Ingemar Wahlberg

Annika Tuvelid

BILAGA 2**Insatsorganisation 2014 – krigsförband****Lednings- och underrättelseförband**

Högkvarter med stabsförband

Rörlig operativ ledning (ROL/F HQ)(LedR)

4 Regionala staber (I19, P7, P4; LG)

12. Sambandsbataljonen (LedR)

13. Telekrigsbataljonen (LedR)

11. Ledningsplatsbataljonen (LedR)

Försvarsmaktens telenät- och markteleförband (FMTM)

Särskilda operationsgruppen (SOG)

It-försvarsförband med FM CERT (FMTM)

NUE

10. Psyopsförbandet (LedR)

15. Telekrigsstödenheten (LedR)

FM centrum för meteorologi och oceanografi, METOCC (LedR)

Logistikförband

Operativ ledningsteknisk bataljon (FM LOG)

1. Tekniska bataljonen (FMTS)

1. Logistikbataljonen (TrängR)

2. Logistikbataljonen (TrängR)

1. Sjukhuskompaniet (FöMedC)

2. Sjukhuskompaniet (FöMedC)

1. Sjukvårdsförstärkningskompaniet (TrängR)

2 Sjukvårdsförstärkningskompaniet (TrängR)

1 MOVCOM kompaniet (TrängR)

FMLOG stab (FM LOG))

1. NSE (FM LOG)

2. NSE (FM LOG)

3. NSE (FM LOG)

Arméstridskrafter

- 2. Brigadstaben (P4)
- 3. Brigadstaben (I 19)
- 41. Mekaniserade bataljonen (P 4)
- 42. Mekaniserade bataljonen (P 4)
- 71. Motoriserade bataljonen (P 7)
- 72. Mekaniserade bataljonen (P 7)
- 191. Mekaniserade bataljonen (I 19)
- 192. Mekaniserade bataljonen (I 19)
- 7. Lätta skyttebataljonen (LG, P 4)
- 3 st. stridsvagnskompanier (I 19, P 4)
- 91. Artilleribataljonen (A 9)
- 92. Artilleribataljonen (A 9)
- 61. Luftvärnsbataljonen (Lv 6)
- 62. Luftvärnsbataljonen (Lv 6)
- 193. Jägarbataljonen (I 19)
- 32. Underrättelsebataljonen (K 3)
- 13. Säkerhetsbataljonen (Amf 1, LG)
- 21. Ingenjörbataljonen (Ing 2)
- 22. Ingenjörbataljonen (Ing 2)
- 14. MP-kompaniet (LG)
- 15. MP-kompaniet (LG)
- 1. CBRN-kompaniet (SkyddC)
- Livbataljonen (LG)
- 1 Tungtransportkompaniet (I 19, P 4)
- 40 st. Hemvärnsbataljoner

Marinstridskrafter

- 1. Ubåtsflottiljledningen (1. Ubflj)
- 4 Ubåtar (1. Ubflj)
- Signalspaningsfartyget ORION (1. Ubflj)
- Ubåtsräddningsfartyget (1. Ubflj)
- 3. Sjöstridsflottiljledningen (3. Sjöstriflj)
- 31. Korvettdivisionen (3. Sjöstriflj)
- 33. Minröjningsdivisionen (3. Sjöstriflj)
- 34. Underhållsdivisionen (3. Sjöstriflj)

- 4. Sjöstridsflottiljledningen (4. Sjöstriflj)
- 41. Korvettdivisionen (4. Sjöstriflj)
- 42. Minröjningsdivisionen (4. Sjöstriflj)
- 43. Underhållsdivisionen (4. Sjöstriflj)
- 44. Röjdykardivisionen (4. Sjöstriflj)
- 2. Amfibiedivisionen (Amf 1)
- 17. Bevakningsbåtkompaniet (Amf 1)
- Marin basbataljon (MarinB)
- Sjöinformationsbataljon (MarinB)

Flygstridskrafter

- 171. Stridsflygdivisionen (F 17)
- 172. Stridsflygdivisionen (F 17)
- 211. Stridsflygdivisionen (F 21)
- 212. Stridsflygdivisionen (F 21)
- 1. Helikopterbataljonen (Hkpflj)
- 1. Flygbasbataljonen (F 17)
- 2. Flygbasbataljonen (F 21)
- 7. Transport- och specialflygenheten – ASC 890, Tp 84, och S 102 (F 7)
- 1. Stridslednings- och luftbevakningsbataljonen (LSS)

RAPPORTER FRÅN RIKSDAGEN		2012/13
2012/13:RFR1	FINANSUTSKOTTET Statlig styrning och ansvarsutkrävande	
2012/13:RFR2	FINANSUTSKOTTET Utfrågningsprotokoll EU, euron och krisen	
2012/13:RFR3	TRAFIKUTSKOTTET Trafikutskottets offentliga utfrågning den 29 mars 2012 om framtida godstransporter	
2012/13:RFR4	MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET OCH NÄRINGSUTSKOTTET Uppföljning av vissa frågor inom landsbygdsprogrammet	
2012/13:RFR5	FÖRSVARsutskottet FöU Forskning och utveckling inom försvarsutskottets ansvarsområde	
2012/13:RFR6	CIVILUTSKOTTET Kontraheringsplikt vid tecknandet av barnförsäkringar	
2012/13:RFR7	KU, FiU, KrU, UbU, MJU och NU Öppet seminarium om riksdagens mål- och resultatstyrning: vilka mål, vilka resultat?	
2012/13:RFR8	UTBILDNINGSUTSKOTTET Utbildningsutskottets offentliga utfrågning om gymnasiereformen	
2012/13:RFR9	UTBILDNINGSUTSKOTTET Förstudier om – Föskolan – Utbildning för hållbar utveckling inklusive entreprenöriellt lärande	
2012/13:RFR10	UTBILDNINGSUTSKOTTET Hur kan ny kunskap komma till bättre användning i skolan	
2012/13:RFR11	SOCIALUTSKOTTET Socialutskottets öppna seminarium om folkhälsofrågor onsdagen den 27 mars 2013	
2012/13:RFR12	ARBETSMARKNADSUTSKOTTET Mogen eller övermogen? – arbetsmarknadsutskottets offentliga seminarium om erfaren arbetskraft	
2012/13:RFR13	TRAFIKUTSKOTTET Offentlig utfrågning om sjöfartens kapacitetsmöjligheter	
2012/13:RFR14	TRAFIKUTSKOTTET Offentlig utfrågning om flygtrafikledningstjänsten – har vi landat i den bästa lösningen?	
2012/13:RFR15	MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om oredlighet i livsmedelskedjan	
2012/13:RFR16	UTBILDNINGSUTSKOTTET Utbildningsutskottets offentliga utfrågning om hur ny kunskap bättre ska kunna komma till användning i skolan	
2012/13:RFR17	NÄRINGSUTSKOTTET Näringsutskottets offentliga utfrågning om en fossiloberoende for- donsflotta	

RAPPORTER FRÅN RIKSDAGEN		2013/14
2013/14:RFR1	SOCIALUTSKOTTET Etisk bedömning av nya metoder i vården – en uppföljning av landstingens och statens insatser	
2013/14:RFR2	KULTURUTSKOTTET Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	
2013/14:RFR3	KULTURUTSKOTTET En bok är en bok är en bok? – en fördjupningsstudie av e-böckerna i dag	
2013/14:RFR4	KULTURUTSKOTTET Offentlig utfrågning om funktionshindersperspektiv i kulturarvet	
2013/14:RFR5	TRAFIKUTSKOTTET Hela resan hela året! – En uppföljning av transportsystemets tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning	
2013/14:RFR6	FINANSUTSKOTTET Finansutskottets offentliga utfrågning om ändring av riksdagens be- slut om höjd nedre skiktgräns för statlig inkomstskatt	
2013/14:RFR7	SKATTEUTSKOTTET Inventering av skatteforskare 2013	
2013/14:RFR8	ARBETSMARKNADSUTSKOTTET Ett förlängt arbetsliv – forskning om arbetstagarnas och arbetsmarknadens förutsättningar	
2013/14:RFR9	SOCIALFÖRSÅKRINGSUTSKOTTET Offentlig utfrågning om vårdnadsbidrag och jämställdhetsbonus	
2013/14:RFR10	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Subsidiaritet i EU efter Lissabon	
2013/14:RFR11	SKATTEUTSKOTTET Utvärdering av skattelättnader för utländska experter, specialister, forskare och andra nyckelpersoner	
2013/14:RFR12	UTBILDNINGSUTSKOTTET Utbildningsutskottets offentliga utfrågning om PISA-undersökningen	
2013/14:RFR13	SOCIALUTSKOTTET Socialutskottets öppna kunskapsseminarium om icke smittsamma sjukdomar – ett ökande hot globalt och i Sverige (onsdagen den 4 december 2013)	
2013/14:RFR14	KULTURUTSKOTTET För, med och av – en uppföljning av tillgängligheten inom kulturen	
2013/14:RFR15	SKATTEUTSKOTTET Skatteutskottets seminarium om OECD:S handlingsplan mot skattebaserodering och vinstförflyttning	
2013/14:RFR16	TRAFIKUTSKOTTET Framtidens flyg	

2013/14:RFR17	KONSTITUTIONSUTSKOTTET Översyn av ändringar i offentlighets- och sekretesslagstiftningen 1995–2012
2013/14:RFR18	SOCIALUTSKOTTET Socialutskottets öppna kunskapsseminarium om socialtjänstens arbete med barn som far illa
2013/14:RFR19	UTBILDNINGSUTSKOTTET Utbildningsutskottets seminarium om utbildning för hållbar utveckling inklusive entreprenöriellt lärande
2013/14:RFR20	KULTURUTSKOTTET Offentlig utfrågning För, med och av – en uppföljning av tillgänglighet inom kulturen
2013/14:RFR21	UTBILDNINGSUTSKOTTET Autonomi och kvalitet – ett uppföljningsprojekt om implementering och effekter av två högskolereformer i Sverige Delredovisning 1: Skrivbordsstudie om autonomi- och kvalitetsreformerna
2013/14:RFR22	UTBILDNINGSUTSKOTTET Autonomi och kvalitet – ett uppföljningsprojekt om implementering och effekter av två högskolereformer i Sverige Delredovisning 2: Intervjuundersökning med rektorer
2013/14:RFR23	TRAFIKUTSKOTTET Trafikutskottets hearing om framtidens luftfart – Har vi luft under vingarna?
2013/14:RFR24	JUSTITIEUTSKOTTET Offentlig utfrågning med anledning av EU-domstolens dom om data-lagringsdirektivet

2014/15:RFR1	MILJÖ- OCH JORDBRUKSUTSKOTTET Stöd till lokala åtgärder mot övergödning
2014/15:RFR2	TRAFIKUTSKOTTET Hållbara analyser? Om samhällsekonomiska analyser inom transportsektorn med särskild hänsyn till hållbar utveckling
2014/15:RFR3	TRAFIKUTSKOTTET Trafikutskottets offentliga utfrågning om järnvägens vägval